

Téma:

**SZAKPOLITIKAI TANULMÁNY-
Környezetvédelem**

Időszak:

2012. április

Dátum:

2012. július 30.

SZÁZADVÉG
ALAPÍTVÁNY

SZÁZADVÉG
GAZDASÁGKUTATÓ KFT.

STRATEGOPOLIS
KOMMUNIKÁCIÓS TÁRSASÁG ÉS STRATÉGIAI ELEMZŐ KFT.

Az anyag az NFM_SZERZ/378/1 (2012) számú
szerződés teljesítésére készült

MEGHOZOTT INTÉZKEDÉSEK	1
A HULLADÉKGAZDÁLKODÁSRÓL SZÓLÓ 2000. ÉVI XLIII. TÖRVÉNY MÓDOSÍTÁSÁRÓL SZÓLÓ TÖRVÉNY	1
<i>Intézkedés</i>	1
<i>Fogadtatás és hatások</i>	1
<i>SWOT elemzés</i>	2
A KÖRNYEZETVÉDELMI TERMÉKDÍJ-RENDSZER	2
<i>Intézkedés</i>	2
<i>Fogadtatás és hatások</i>	3
<i>SWOT elemzés</i>	4
TÖRVÉNYJAVASLAT A KIEMELT BERUHÁZÁSOK MEGVALÓSÍTÁSÁNAK GYORSÍTÁSÁRÓL	6
<i>Intézkedés</i>	6
<i>Fogadtatás és hatások</i>	7
<i>SWOT elemzés</i>	7
ÁLLAMI FÖLDVÁSÁRLÁSOK AZ ŐRSÉGI NEMZETI PARK TERÜLETÉN	8
<i>Intézkedés</i>	8
<i>Fogadtatás és hatások</i>	8
<i>SWOT elemzés</i>	9
A HATÁROKKAL OSZTOTT TERMÉSZETI ERŐFORRÁSOK FENNTARTHATÓ HASZNÁLATÁÉRT FELELŐS MINISZTERI BIZTOS KINEVEZÉSE ...	9
<i>Intézkedés</i>	9
<i>Fogadtatás és hatások</i>	9
<i>SWOT elemzés</i>	10
TERVEZETT INTÉZKEDÉSEK.....	11
A HULLADÉKRÓL SZÓLÓ TÖRVÉNYJAVASLAT	11
<i>Intézkedés</i>	11
<i>Fogadtatás és hatások</i>	11
<i>SWOT elemzés</i>	12
ZÖLDBANK ALAPÍTÁSA	13
<i>Intézkedés</i>	13
<i>Fogadtatás és hatások</i>	14
<i>SWOT elemzés</i>	14
KÜLPOLITIKA ÉS NEMZETKÖZI KITEKINTÉS	16
<i>Európai polgári kezdeményezés a vízművek ügyében</i>	16
<i>Az EU Energia útiterv 2050 dokumentuma</i>	16
<i>A CNG és a biogáz európai uniós adószabályozása</i>	18

Meghozott intézkedések

A hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. törvény módosításáról szóló törvény

Intézkedés

Az Országgyűlés április 2-án fogadta el a hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. törvény módosításáról szóló törvényjavaslatot, amelyet a Vidékfejlesztési Minisztérium készített elő és Sebestyén László Fideszes képviselő nyújtott be. A törvény háttérében az állt, hogy a hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. törvény rendelkezéseit az egyes törvények Alaptörvénnyel összefüggő módosításáról szóló 2011. évi CCI. törvény 196. § (2) bekezdése 57. §-sal kerültek kiegészítésre, amely rendelkezés teljes díjemelési tilalmat jelentett a települési hulladékkezelési közszolgáltatás tekintetében. A törvényjavaslat megalkotása során a jogalkotó figyelembe kívánta venni az európai uniós, vagy állami támogatásból megvalósult hulladékkezelési rendszerek üzemeltetéséből adódó, szerződéses kötelezettségvállaláson alapuló, 2012. évben jelentkező többletköltségek keletkezésének tényét. A módosítás 2012-re speciális szabályozást tartalmaz a díjképzés és a díjmegállapítás rendjére vonatkozóan, amely az ürítési díj segítségével a következők szerint maximalizálja a díjat: a hulladékkezelési közszolgáltatási díjként fizetendő egyszeri ürítési díj mértéke nem haladhatja meg a 2011. évre megállapított egyszeri ürítési díj mértékét, kivétel, ha az nem haladta meg a 120 liter méretű tárolóedény esetében a nettó 650 forintot, vagy ennek más űrmértékű tárolóedényhez viszonyított arányos összegét. Ebben az esetben a hulladékkezelési közszolgáltatási díj legfeljebb 650 forintig, vagy ennek arányos mértékéig emelhető.

Fogadtatás és hatások

A jogalkotónak a javaslat parlamenti vitájában hangoztatott kiindulási pontja az volt, hogy a szemétdíjra vonatkozó díjemelési tilalom a települési szilárd hulladékkezelési közszolgáltatás rendszerét, színvonalát rendkívül jelentős mértékben és minden szempontból hátrányosan befolyásolta. Ugyanakkor elismerte azt a közpolitikai célt is, hogy a lakosság rezszi terhei nem növelhetőek tovább, ezért arra következtetett, hogy központi díjszabályozásra van szükség, a közszolgáltatási szempontok figyelembevételével. A törvényjavaslat márciusi vitája során az ellenzéki pártok a „rezsibefagyasztásra” tett kormányfői ígéret megszegéseként tüntették fel a javaslatot. A vita során a legtöbb ellenzéki frakció egyetértett abban, hogy a javaslat egyben azt is jelenti, hogy hatályát veszti 2012. január 1-jén bevezetett közszolgáltatási díj-befagyasztás.

SWOT elemzés

Erősségek:	Gyengeségek:
▪ A törvény feloldja a települési hulladékkezelési közszolgáltatásra vonatkozó díjemelés-tilalom által rögzített területi eltéréseket a lakossági szemétdíjak mértéke között. ▪ Könnyebbséget jelent azoknak a közszolgáltatóknak, amelyek üzletmenetét veszélyeztette a díjemelés-tilalom.	▪ A települési hulladékkezelési közszolgáltatásra vonatkozó díjemelési tilalom feltételes feloldása ellentmond a kormányzat rezsibefagyasztással kapcsolatos közpolitikai céljaival.
Lehetőségek:	Veszélyek:
▪ A megnövelt szemétdíjakból származó többletbevétel az újrahasznosítás infrastruktúrájának fejlesztésre fordítható. ▪ A támogatási- illetve hitelszerződésben garantált pénzügyi megtérülésű hulladékgazdálkodási beruházások gazdái elkerülhetik a szerződésszegést.	▪ A díjemelési tilalom feltételes és részleges feloldása nem lesz elégséges mértékű ahhoz, hogy az egyes hulladékgazdálkodási beruházások gazdái teljesítsék a támogatási- illetve hitelszerződésben vállalt pénzügyi megtérülést. ▪ A közszolgáltatók tulajdonosai a korábbi rossz gyakorlatot követve nem hulladékgazdálkodási fejlesztésekre használják fel a díjemelésből származó többletbevételt.

A környezetvédelmi termékdíj-rendszer

Intézkedés

A 2011 júliusában elfogadott környezetvédelmi termékdíjról szóló jogszabály 2012. január elsejétől tette kötelezővé az érintett cégek számára a termékdíj fizetését, a szelektív hulladék gyűjtésének koordinálását pedig egy állami szervezetre, az Országos Hulladékgazdálkodási Ügynökségre (OHÜ) bízta. 2012 áprilisában olyan rendelettervezetek jelentek meg a Kormány honlapján, amelyek szerint a jövőben az újrahasznosítható csomagolószereket cégenként és fajtánként is nyilvántartaná az Országos Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Főfelügyelőség, a nyilvántartásba vételért 80 ezer forint

igazgatási szolgáltatási díjat kell fizetni, csomagolószerenként. Az újrahasznosítható csomagolószerke listája fontos, mivel azok után nem kell termékdíjat fizetni.¹ A környezetvédelmi termékdíjról szóló törvény végrehajtási rendeletének módosítása a főfelügyelőségnek előírja az újrahasznosítható csomagolószerkeket két csoportosításban is nyilván kell tartania. A nyilvántartást a főfelügyelőség köteles közzétenni a honlapján.

Fogadtatás és hatások

Április folyamán, több hónapos késéssel, de megkezdte a termékdíjköteles termékekből keletkezett hulladékok gyűjtésére és hasznosítására szóló közbeszerzési eljárások meghirdetését az Országos Hulladékgazdálkodási Ügynökség (OHÜ) Nonprofit Kft. A cégek elsőként a hulladék akkumulátorok kezelésére, valamint a gumiabroncsok gyűjtésére és hasznosítására pályázhattak. A korábbi, közvetlen állami részvétel nélkül működő koordináló szervezeti rendszer 2011 végi megszüntetését követően a termékdíjas termékekből képződött hulladékok kezelése területén a piaci szereplők növekvő türelmetlenséggel várták az új, állami szisztéma elindítását. A korábbi tervek szerint az áprilisban megjelent két kiírásnál május végére választották volna ki a nyerteseket, és júniusban tervezték megkötni a szerződéseket is. A jogszabály az elfogadását és 2013. január 1-i hatálybalépését követően az érintett iparági szereplők folyamatos bírálatának volt kitéve. 2012 márciusára az új környezetvédelmi termékdíj-rendszert érő hazai kritikák mellett a nemzetközi kritikák is felerősödtek, elsősorban a hátrányosan érintett ipari szervezetek részéről.

A termékdíjas termékekből képződött hulladékok kezelésére a 2012-re tervezett, összesen 15,18 milliárd forint állami támogatási forrásból mintegy 13 milliárd forint a közbeszerzési pályázatok keretösszege. A rendszer teljesen külön kezeli a lakosságnál képződött csomagolási hulladékok szelektív gyűjtését: az ezt ellátó közszolgáltató vállalatokkal az OHÜ közvetlen szolgáltatás megrendelési szerződéseket köthet, közbeszerzés nélkül. Ennek jegyében az OHÜ 2012. január és április között 105 céggel kötött megállapodást, s erre a területre az állam 2012-re mintegy 2,5 milliárd forintot szánt.²

A pályázatok megjelenése után néhány Budapesten házhoz menő szelektív hulladékgyűjtést végző magáncég bejelentette, hogy felfüggeszti működését, ugyanis az OHÜ csak közszolgáltató céggel köthet támogatási szerződést. 2012. január elsejétől megváltoztak a törvényi feltételek, ilyen jellegű tevékenységet csak közszolgáltatóként, közbeszerzést követően lehet végezni. A magánvállalkozók már nem tevékenykedhetnek egyfajta szűrkezónában és a koordinátorok ellenőrzés nélkül nem adhatnak támogatást. A fővárosban ez idő tájt egyetlen közszolgáltató cég volt jelen, a Fővárosi Közterület-fenntartó Zrt. Az illetékes önkormányzat ezért azt helyezte kilátásba, hogy várhatóan vele fog szerződést kötni

¹ http://hvg.hu/itthon/20120416_csomagoloszerek_ujrahasznositas

² <http://www.szelektivinfo.hu/kozerdeku-adatok/>

a területén házhoz menő szelektív gyűjtésre. Az FKF tulajdonosa, a Fővárosi Önkormányzat 4,3 milliárd forintos uniós támogatással két év alatt tervezte elérni a teljes budapesti lefedettséget, valamint az agglomeráció elérését. A szelektív gyűjtésből kiszoruló házhoz menő magáncégeknek az ipari és fogyasztói piac maradt (automata gyűjtőpontok), ezeken a területeken indulhattak a közbeszerzési pályázatokon a gyűjtési támogatásért. A gyűjtési támogatás egy cégnek 10 százalékos költségpótlást ad, de a 2012 elejére jellemző viszonyok között ennek hiánya is jelentős veszteséget okozhat egy magáncégnek.

A fentiekből is látszik, hogy a 2012. január elsejétől hatályos termékdíj-törvény több ponton jelentős változást hozott: a hasznosítást koordináló szervezetek tevékenysége – ezáltal az alacsonyabb hasznosítási díj is – megszűnt. Az új jogszabályban nem maradtak mentességek, kedvezmények, minden kötelezettnek teljes díjtétellel kell a fizetendő termékdíj összegét meghatározni és befizetni. Magasabbak lettek a díjtételek is, különösen az egyéb kőolajtermékek és a reklámhordozó papírok esetén. Szintén jelentős következményekkel járó változásokat okozhat, hogy a fizetési kötelezettség a csomagolást végző helyett a csomagolószer első belföldi forgalomba hozóját terheli. Ennek következtében csökken a kötelezettek száma. Emellett az adóbevallás nyomtatványa és a kitöltésénél alkalmazott termékazonosító kódok is jelentősen megváltoztak. A bevallást április 20-i határidővel kellett elektronikus úton benyújtani a vámhatóságnak és a bevallás beküldésével együtt a termékdíjat is be kellett fizetni.³

Az új termékdíjrendszerhez igazodva a Magyar Értékes Hulladék Kezelők Közhasznú Egyesülete MÉHKE Nonprofit Zrt. néven gazdasági társaságot alapított 5 millió forintos törzstőkével. A MÉHKE-t létrehozó tucatnyi hulladékkezelő vállalkozás közül a Remondis csoport félmillió magyarországi lakosság kommunális hulladékát kezelte, a veszélyes hulladék egyik piacvezetőjeként ismert Hungaropec Zrt. a szuhogyi hulladékkezelő komplexumot működteti, míg a CCR csoport a hatékony hulladék-visszagűjtési rendszerek létrehozása és működtetésében jelentős szereplő Európa-szerte. Az átszervezés alatt álló hulladékgazdálkodás a fennálló viszonyokat és átrendezi, de emellett új lehetőségeket is kínál. Fontos, hogy látható legyen, hogy az állam a megerősített szerepbe kerülő hulladékgazdálkodási ügynökségén, az új Országos Hulladékgazdálkodási Ügynökségen keresztül milyen szolgáltatásokat, milyen feltételek mellett kíván megrendelni. Ugyanis csak így tapasztalható előrelépés az ipari és kereskedelmi szelektív hulladékgyűjtés területén.⁴

SWOT elemzés

Erősségek:	Gyengeségek:
-------------------	---------------------

³ <http://iho.hu/hir/vizsgazik-az-uj-termekdijrendszer-120420>

⁴ <http://www.greenflow.hu/hirek/kornyezetvedelem/>

▪ Az intézkedés felszámolta azt a lehetőséget, hogy a kötelezettek a jóval kisebb mértékű licenszdíj befizetésével kerüljék meg a termékdíj-befizetést. ▪ A hulladékok begyűjtésének és újrahasznosításának koordinációja egy kézbe került. ▪ A hulladékok begyűjtésének koordinációja az európai uniós újrahasznosítási kötelezettségek teljesítésének felelőiséhez, azaz a magyar államhoz került. ▪ Az új rendszer kiszűri a korábbi rendszerben jellemző visszaélések (pl. hamis adatszolgáltatás) lehetőségét.	▪ Késlett az egyes hulladékáramok begyűjtése és hasznosítása, mert a közbeszerzési tendereztetés nem zajlott le időben. ▪ Az új termékdíj-rendszer adminisztrációs többletterhet rótt egyes kötelezett vállalkozásokra. ▪ Az intézkedés nem támogatja a kötelezettek saját teljesítését. ▪ Az új hulladékgazdálkodási rendszer jelentős üzletvesztéshez és ennek következtében elbocsátásokhoz vezetett a koordinátor társaságoknál, azaz rövidtávon munkahelyvesztő hatása volt.
Lehetőségek:	Veszélyek:
▪ A központi koordináció lehetőséget ad arra, hogy a magyarországi hulladék-feldolgozó kapacitásokat az egyes hulladékáramok valós mértékéhez igazítsák. ▪ A termékdíj-mentesség megszüntetésével a teljes termékdíj-bevétel többszörösére nőhet, amely forrás a hulladékgazdálkodási infrastruktúra fejlesztésére fordítható. ▪ A rendszer tökéletesítésével és a teljesítési kiskapuk bezárásával a korábbinál jobb újrahasznosítási arányok érhetők el.	▪ A termékdíj-mentesség intézményének megszűnése és a megnövelt termékdíjtételek visszafoghatják a kötelezett társaságok termelését. ▪ A megnövelt termékdíj áremelkedést okozhat az érintett fogyasztási cikkek esetében. ▪ A hazai termelő kibocsátók hátrányba kerülhetnek külföldi versenytársaikkal szemben. ▪ Európai uniós kötelezettségszegési eljárás indulhat, ha bebizonyosodik, hogy az új előírások diszkriminatívak és nem felelnek meg az EU hulladékkezeléssel kapcsolatos rendelkezéseinek. ▪ Tovább késhetnek a közbeszerzési eljárások és így a begyűjtéssel és újrahasznosítással

	kapcsolatos szerződéskötések. ▪ Nőhet az illegális hulladéklerakás mértéke. ▪ A termékdíj-bevételt csak részben sikerül beszedni és a beszedett pénzösszeg nem fedezi az OHÜ működését.
--	---

Törvényjavaslat a kiemelt beruházások megvalósításának gyorsításáról

Intézkedés

Az Országgyűlés április 10-én fogadta el a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházások megvalósításának gyorsításáról és egyszerűsítéséről szóló 2006. évi LIII. törvény (továbbiakban Ngvt.) módosításáról szóló T/5932. számú törvényjavaslatot. A törvényjavaslat célja, hogy az EU-s projektek, különösen a Nemzeti Stratégiai Referencia Keret fejlesztési forrásainak kifizetései felgyorsuljanak. Az új törvény kiemelt jelentőségű ügyekben lehetővé teszi a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendeletben (továbbiakban: Khvr.) meghatározott eljárási határidők lerövidítését, így az indokolt kivételektől eltekintve legfeljebb két hónapos ügyintézési határidőt kell betartani.

Az Ngvt. általános szabálya szerint kiemelt jelentőségű ügyben a kérelmet soron kívül el kell bírálni, az ügyintézési határidő azonban legfeljebb két hónap lehet. Az általános szabály alóli kivételeket az Ngvt. 3. § (2)-(4) bekezdése tartalmazza. A törvény a környezet védelmének általános szabályairól, a természet védelméről szóló törvények hatálya alá tartozó hatósági eljárásokra is kiterjeszti az általános szabály hatályát. Új kivételként került meghatározásra a környezet védelmének általános szabályairól szóló törvény szerinti előzetes vizsgálati, környezeti hatásvizsgálati, egységes környezethasználati engedélyezési eljárás, ahol az ügyintézési határidő 30 napra csökken. Az elfogadott törvényjavaslat értelmében kivételt jelent a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló rendelet szerinti összevont eljárás. Ezek esetében 2012 elején jellemző általános ügyintézési határidő 4 hónap, amely a tervezet nyomán az új szabályozás értelmében 30 napra csökken. Az összekapcsolt eljárás a 2012 elején hatályos általános ügyintézési határidő szakaszonkénti 3-3 hónapról 30-30 napra csökken. Ezen eljárások esetében két önálló eljárás egy időben vagy egymás után történő lefolytatására kerül sor.

Fogadtatás és hatások

A törvényjavaslat márciusi parlamenti vitája során elsősorban az LMP és a Jobbik bírálta. Előbbiek a környezetvédelmi hatósági engedélyeztetés túlzott felgyorsítása miatt, utóbbiak pedig az állami korrupció lehetőségének megteremtését vélték felfedezni az indítványban. Álláspontjuk szerint saját klientúráját, az „udvari beszállítókat” szándékozott a javaslattal előnyösebb helyzetbe hozni a Fidesz-kormány. A kritikák közt került megjegyzésre, hogy a nemzetgazdasági szempontból kiemelt fontosságú beruházások gyorsításáról szóló törvényjavaslatot a Belügyminisztérium készítette el és terjesztette a parlament elé, nem pedig a fejlesztési vagy a gazdasági tárca. Ellenzéki újságok publicistái szerint ennek az volt az oka, hogy a kiemelt beruházások körül büntetőügyek sokasága keletkezett.

Az ellenzék kifogásolta azt is, hogy csak a Kormány által nemzetgazdaságilag kiemelt beruházások kaphatják meg a könnyítéseket, míg a beruházások nagy része, amit például a kis- és középvállalkozások végeznek akadályokkal teletűzdelt engedélyeztetési rendszerben maradnak. Az elfogadott törvényjavaslat szerintük kihúzza a talajt azok alól is, akik a beruházásokban közvetlenül érdekeltek, nem lesz lehetőségük a véleményük kifejtésére és tiltakozásra. Jávor Benedek szerint kétséges, hogy a hatóságok munkája szakmailag megalapozott lesz-e, mivel a közigazgatás folyamatos leépítésekkel küzd, a törvények pedig nem biztosítanak többletforrást a környezetvédelmi hatóságok számára. A kritikusok vélemények szerint a javaslat elfogadásával zöld utat kaphatnak a Kolontárhoz hasonló katasztrófák.

SWOT elemzés

Erősségek:	Gyengeségek:
▪ A javaslat a kiemelt beruházások megvalósítását gyorsítja. ▪ A beruházók számára vonzó a gyorsított és hatósági engedélyeztetés. ▪ A javasolt intézkedés bürokrácia-csökkentő hatású.	▪ Az intézkedés politikai olvasata az, hogy a környezetvédelmi szempontok nem fontosak a Kormány számára. ▪ A beruházásokban érintettek egyeztetési lehetősége csökken.
Lehetőségek:	Veszélyek:
▪ A kiemelt beruházások engedélyeztetésének meggyorsításával javulhat az európai uniós források lehívásának hatékonysága.	▪ A csökkentett munkalétszámú és kapacitású hatóságok nem tudják határidőre lebonyolítani az engedélyeztetéshez szükséges vizsgálatokat. ▪ A civil szervezetek tiltakozásának

	adhat táptalajt az egyeztetési és döntés-befolyásolási lehetőségeik csökkentése. ▪ A javaslat nem kedvez a kis- és középvállalkozásoknak, akik a lassabb ügymenetű hatósági engedélyeztetés miatt hátrányba kerülhetnek, a kiemelt beruházásokat jellemzően lebonyolító nagyvállalkozásokra.
--	---

Állami földvásárlások az Őrségi Nemzeti Park területén

Intézkedés

Áprilisban megkezdődött a természetvédelmi oltalom alá tartozó földterületek felvásárlása az Őrségben. A vidékfejlesztési miniszter 2012. januárban, Őrszentpéteren jelentette be, hogy a Kormány 450 millió forintot csoportosít át az Őrségi Nemzeti Park zsebszerződéssel érintett, termőföldjeinek védelmére.⁵ A nemzeti park beszámolója szerint 2012. áprilisban már rendelkezésükre áll az a forrás, amellyel vételi ajánlatot tesznek a kiszemelt területek földhivatali nyilvántartásban szereplő tulajdonosainak. A területek megvásárlására a nemzeti park már korábban is élhetett elővételi jogával, most azonban igazságügyi ingatlanszakértő javaslatával a forgalmi értékhez közeli áron tehettek ajánlatot. Amennyiben az érintett az ajánlatot nem fogadja el, úgy a kisajátításra is lehetőség nyílik.

Fogadtatás és hatások

Az intézkedés hatására 500 hektárnyi védelem alatt álló termőföld került az Őrségi Nemzeti Park tulajdonába. A nemzeti park igazgatósága nyilatkozataiban jelezte, hogy nem vizsgálhatják, hogy mely földekre kötöttek zsebszerződést a tulajdonosaik, hiszen ilyen szerződéseket a magyar jog nem ismer. Azonban lehetnek olyan idős Őrségi termőföld-tulajdonosok, akiknek már gondot okoz földjük megművelése, adott esetben tőlük is felvásárolják azokat a szántókat és réteket, amelyekkel a nemzeti park védettségi szintje növelhető.

⁵ http://hvg.hu/gazdasag/20120402_orseg_foldvasarlas

SWOT elemzés

Erősségek:	Gyengeségek:
▪ A termőföld-használatra vonatkozó zsebszerződések felszámolása, külföldiek magyarországi termőföld-használatának visszaszorítása.	▪ Az intézkedés nem alkalmas arra, hogy kivizsgálja a zsebszerződések ügyét és, hogy ez alapján felelősségre vonásra is sor kerülhessen.
Lehetőségek:	Veszélyek:
▪ Az intézkedés mintegy 500 hektáron teszi lehetővé a természetvédelmi szempontok jobb érvényesítését.	▪ Esetleges kedvezőtlen ajánlat nem elfogadása utáni kisajátítás miatt károsulhatnak magyar gazdák is.

A határokkal osztott természeti erőforrások fenntartható használatáért felelős miniszteri biztos kinevezése

Intézkedés

2012. április 16-án mutatták be azt a miniszterelnöki határozatot, amely felhatalmazta a határokkal osztott természeti erőforrások fenntartható használatáért felelős miniszteri biztost a Magyarország és Szlovákia közötti dunai vízlépcsőre vonatkozó, a hágai Nemzetközi Bíróság ítéletével összhangban álló szerződés létrehozásával kapcsolatos tárgyalások levezetésére. Lényegében a korábban is életben lévő 1977-es szerződést felváltó vagy kiegészítő új szerződés elkészítése lesz a cél, amely részletesen és mindkét fél számára megfelelően szabályozza a Duna és a vízlépcső természet- és környezetbarát kezelését. 1992-ben az akkor még létező Csehszlovákia a Duna vizének 83 százalékát egyoldalúan csehszlovák területre terelte, és ez a helyzet azóta is fennáll, hiszen az 1997-ben született hágai nemzetközi bírósági ítélet rendelkezései még nem kerültek a valóságba való átültetésre.

Fogadtatás és hatások

Mind a magyar környezetvédők mind a szlovák fél üdvözölte a kinevezést. A magyar környezetvédelmi szervezetek és a vízelterelés miatt sújtott Szigetköz képviselői tetszésüket fejezték ki azzal kapcsolatban, hogy a magyar Kormány újra napirendre tűzte Bős–Nagymaros ügyét, és továbbra is törekszik a konstruktív, Magyarország érdekeit figyelembe vevő megoldás kidolgozására. Elég idő telt el az események óta ahhoz, hogy a két ország

higgadtan tekintsen a történetekre, és szerződéses úton, korrekt zárják le az ügyet. A szlovák Külügyminisztérium hivatalos nyilatkozatban közölte álláspontját, amely szerint üdvözlí az a szándékot, hogy a magyar fél implementációs tárgyalásokat folytasson a hágai Nemzetközi Bíróság által 1997. szeptember 25-én meghozott határozatokról. Korábban ugyanis mindkét fél elfogadta, hogy a megvalósítás ügye nemzetközi szerződésben kerüljön rögzítésre.

SWOT elemzés

Erősségek:	Gyengeségek:
▪ Az intézkedés egy nagyon súlyos problémának a megoldására vonatkozik, amelyhez a vízhiánnyal sújtott térségekben már számos civil kezdeményezés kapcsolódik.	
Lehetőségek:	Veszélyek:
▪ Az intézkedés a dunai vízelterelés által leginkább sújtott térségekben kedvezően befolyásolhatja a lakosok biztonságérzetét és Kormány megítélését. ▪ A Nemzetközi Bíróság döntésének implementálásával kapcsolatos tárgyalások kedvező kimenetele kezelheti a dunai vízelterelés súlyos hatásait a Kisalföld egyes részeinek vízellátására, ökológiai rendszereire, turisztikai és más érintett gazdasági ágazataira.	▪ A Nemzetközi Bíróság döntésének implementálásával kapcsolatos tárgyalások kedvezőtlen kimenetele súlyosbíthatja a dunai vízelterelés káros hatásait, ronthatja a Kormány hazai és a magyar diplomácia nemzetközi megítéléseit. ▪ A tárgyalások súlyosbíthatják a magyar-szlovák diplomáciai viszonyt. ▪ A tárgyalások erősíthetik a nagymarosi vízerőmű megépítése körüli, évtizedes szakmai és politikai vitát.

Tervezett intézkedések

A hulladékról szóló törvényjavaslat

Intézkedés

Az általános vita lezárása után a hulladékról szóló törvényjavaslat parlamenti tárgyalását felfüggesztették és a Vidékfejlesztési Minisztérium megküldte a jogszabálytervezet notifikációra az Európai Bizottságnak.

Fogadtatás és hatások

Az Európai Bizottságnál Németország, Franciaország és Ausztria kifogást emeltek a törvényjavaslat ellen, így egy áprilisi bejelentés szerint a notifikációs eljárás lezárásának határidejét az eredetileg tervezettnél későbbre, 2012. július 2-i időpontban határozták meg. A kifogásokat a tagállamok arra alapozták, hogy a közszolgáltatók államosítása és a hulladék-import betiltása ellentétes a termékek és szolgáltatások szabad mozgásának uniós alapelveivel.

Az Európai Bizottság április 26-i közleménye szerint ugyanakkor az Európai Unió Bírósága elé utalta Magyarországot, Bulgáriát, Lengyelországot és Szlovákiát, mivel a 2010. decemberi határidőre nem ültették át nemzeti jogba a hulladékokról szóló uniós keretirányelvet. Az átültetés késlekedése miatt 2011. januárban a Bizottság még 23 uniós tagállam ellen indított kötelezettségszegési eljárást, de a tagországok nagy része időközben eleget tett kötelezettségének. Az említett négy tagállam mellett 2011 áprilisáig még Belgium nem tájékoztatta Brüsszelt az irányelv átültetéséről: a bizottság ezért Brüsszel esetében is továbblépett az eljárással, Németország esetében pedig a végrehajtó testület nem döntött arról, hogy indít-e pert.

A 2008-as uniós hulladékokról szóló keretirányelv többek közt olyan hulladékkezelési alapelveket is bevezetett, mint „a szennyező fizet” elve és előírta, hogy a tagállamoknak mindenekelőtt a hulladékképződés megelőzését kell szem előtt tartaniuk, majd az újrahasználatra, az újrafeldolgozásra és az egyéb hasznosításra is módot kell találniuk. A hulladéklerakás pedig csak a legvégső lehetőségként jöhet szóba. Az EU környezetvédelemért felelős biztosa szerint a Magyarországot érintő esetleges szankció összege napi 15–67 ezer euró lehet.

SWOT elemzés

Erősségek:	Gyengeségek:
▪ A HKI átültetésére vonatkozó uniós kötelezettség teljesítése. ▪ A „hulladékhierarchia” és a „szennyező fizet” környezetvédelmi alapelvek meghonosítása a magyar jogrendszerben. ▪ Anyagi ösztönzők beépítése a hulladékok nagyobb arányú felhasználására, elterelés a hulladékok lerakással és égetéssel való ártalmatlanításától. ▪ Állami kontroll visszaszerzése a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás felett. ▪ A hulladékgazdálkodási közszolgáltatással foglalkozó társaságok indokolatlan mértékű profitszerzésének megakadályozása.	▪ A javaslat rendelkezései nem egyértelműek a közszolgáltatást végző társaságok reprivatizációjának módjával kapcsolatban. ▪ A javaslat nincs teljes összhangban az Európai Unió szolgáltatások és termékek szabad áramlására vonatkozó alapelveivel. ▪ A javaslat nem oldja meg törvényi erővel a hulladékimport tilalmát.
Lehetőségek:	Veszélyek:
▪ A lerakási járulék bevezetése költségvetési többletbevételt generálhat. ▪ A javaslat új munkahelyeket generálhat a hulladék-újrahasznosító ágazatban. ▪ A hulladékégető művekből származó környezetterhelés csökkenhet a törvényjavaslat következtében. ▪ Megtakarítás jelentkezhet a hulladéklerakókhoz kapcsolódó környezeti terhelés kezelésének költségeiben.	▪ Az állami és önkormányzati többségi tulajdonba kerülő közszolgáltatók nem tudnak gazdaságosan működni a rezsibefagyasztás fenntartása és a lerakási járulék együttes bevezetése mellett. ▪ A törvényjavaslat hatására (különös tekintettel a lerakási járulék bevezetésére) akadozhat vagy leállhat a hulladékszállítási szolgáltatás. ▪ A kormány korábban megfogalmazott közpolitikai

	célkitűzésével szemben nem lesz fenntartható a szemétdíj-emelési tilalom, és elképzelhető, hogy a díjemelésre választási évben kell sort keríteni. ▪ A javaslat veszélyezteti az egyes hulladékgazdálkodási beruházásokat megalapozó európai uniós és banki támogatási szerződésekben rögzített elvárt pénzügyi megtérülések teljesítését. ▪ A lerakási járulék bevezetése az illegális hulladéklerakást növelheti. ▪ Az import hulladék ártalmatlanításával is foglalkozó magyarországi vállalkozások üzletet veszthetnek.
--	--

Zöldbank alapítása

Intézkedés

A vidékfejlesztési miniszter egy április 4-i kormányülést követően adott nyilatkozatában bejelentette, hogy az utolsó fázisához érkezett az agrárbank koncepciójának kidolgozása. A Kormány döntése alapján a Vidékfejlesztési Minisztérium (VM), valamint a Nemzetgazdasági Minisztérium (NGM) azt a feladatot kapták, hogy április végéig a kormányzat elé terjesszenek egy koncepciót egy bank létrehozásáról, amelynek feladata a mezőgazdasági, erdészeti, természet- és környezetvédelmi célú beruházások forráshoz juttatása és az ágazat cégeinek finanszírozása. A bank konkrét alapítói köréről és alaptőkéjéről áprilisig még nem született döntés, mivel ezekről a koncepció kidolgozását követően határoznak, ugyanakkor a tervek szerint az agrárbank forráskerete több tízmilliárd forintba rúghat.⁶ A létrehozandó agrárbank nagy figyelmet fog fordítani a családi gazdaságok és a fiatal gazdák segítésére. A társadalmi viták alkalmával körvonalazódtak azok az elképzelések: támogatások, kedvezményes hitelkonstrukciós formák, stb. A tervek szerint az agrárbank közvetlenebb kapcsolatban lesz az ágazattal, mint a más területeken működő széles portfólióval rendelkező pénzintézetek.

⁶ http://www.zoldonline.hu/hirek/2012.04.10./Celegyenekben_az_agrarbank_ugye

Fogadtatás és hatások

A javaslat politikai időszerűségét mutatja, hogy a Fidesz, illetve Orbán Viktor miniszterelnök-jelöltként már a választások előtt felvetette egy hasonló portfólióval rendelkező pénzügyi intézet létrehozásának szükségességét, illetve 2011 tavaszán már egy az MFB alá rendelt bankról adtak tájékoztatást a kormányzati hírforrások. Ezt követően azonban lekerült a napirendről a kérdés, amelyet egyébként számos ellenzéki szakpolitikus is kritikus hangvételű parlamenti felszólalásokkal illetett. A tervezet szakmai szükségszerűségét kutatások is alátámasztják, amelyek szerint a magyar lakosság elenyésző része fogna támogatás nélkül energetikai felújításba. A tulajdonosok közel fele mintegy 100 ezer forintot vagy még kevesebbet költene önjelölt célra.⁷

A Századvég Gazdaságkutató Zrt. közvélemény-kutatása alapján a magyar lakosság 95 százaléka támogatja a megújuló energiaforrások alkalmazását, viszont mindössze 42 százaléka lenne hajlandó költeni ilyen beruházásra.⁸ Ugyanakkor az Energia Klub NegaJoule 2020 kutatása szerint elérheti az évi 650 milliárd forintot a háztartásokban megtakarítható energia értéke. Az energiahatékonyság növeléséhez vagy megújuló energia felhasználásához szükséges rendszerek telepítéséhez legalább 2-2,5 millió forint befektetésére van szükség egy-egy érintett ingatlanon, de egy komolyabb felújítás akár 4-5 millió forintba is kerülhet. A bank alapítóirol és alaptőkéjéről április elején még nem született döntés, gazdasági elemzők szerint három alapító bevonása valószínűsíthető: a Takarékbank, a Gránit Bank és a Széchenyi Bank.

SWOT elemzés

Erősségek:	Gyengeségek:
- A javaslat támogatja az energiahatékonysági és megújuló energetikai beruházásokat. - A javaslat egybevágh az európai uniós kötelezettségekhez igazodó energetikai és környezetvédelmi irányelvekkel és célkitűzésekkel.	A javaslattal kapcsolatban napvilágot látott részletek alapján a zöldbank elsősorban agrárfinanszírozással foglalkozna, az energetikai beruházások támogatása kisebb prioritást élvezne.
Lehetőségek:	Veszélyek:
Az energiahatékonysági és megújuló energetikai	A lakosság számára is hozzáférhető energetikai

⁷ [NegaJoule2020 - A magyar lakóépületekben rejlő energiamegtakarítási lehetőségek](#)

⁸ A Századvég Gazdaságkutató Zrt. 2012. júliusi közvélemény-kutatása alapján

beruházások csökkenthetik Magyarország energiafüggőségét és javítják az ipari és mezőgazdasági szereplők versenyképességét. ▪ A megvalósuló energiahatékonysági és megújuló energetikai beruházásokkal csökkenthetőek a lakosság rezsikiadásai.	támogatási konstrukciók tapasztalata alapján feltételezhető, hogy a támogatási igény többszörösen meghaladná a rendelkezésre álló keretet, feszültségeket okozva a nagyszámú elutasított pályázat miatt (pl. Új Széchenyi Terv Zöld Beruházási Rendszer (ZBR) - Mi otthonunk felújítási és új otthon építési alprogram).⁹
--	---

⁹ <http://zbr.kormany.hu/kimagaslo-volt-az-erdeklodes-a-zold-beruhazasi-rendszer-uj-palyazata-irant>

Külpolitika és nemzetközi kitekintés

Európai polgári kezdeményezés a vízművek ügyében

Április 1-jével indult az az európai polgári kezdeményezés (ECI), amely a vízhez való hozzáférés alapvető jogának kimondására vonatkozott, és amely ügyben megkezdődhet az 1 millió aláírás összegyűjtése. Az eljárás nyomán lehetőség nyílik arra, hogy az EU állampolgárai közvetlenül javaslatot tudjanak tenni arra, hogy az Európai Parlament és a tagállami kormányait képviselő Tanács miről alkosson jogszabályt. A Közzolgálati Szakszervezetek Európai Szövetsége az ECI április 1-jei indulásával párhuzamosan bejelentette, hogy élni kíván a lehetőséggel, miszerint 1 millió aláírást gyűjt össze, hogy egy adott ügyben uniós jogalkotást kezdeményezzen. Az érdekképviselői szövetség annak az uniós jogszabályban történő kimondásáért küzd, amely szerint a vízhez való hozzáférés a polgárok alapvető emberi joga. A vízszolgáltatási privatizáció ellen küzdő szakszervezeti szövetség úgy véli, hogy ezen a területen nem szabad az EU belső piaci szabályait alkalmazni.¹⁰

A Greenpeace már 2011-ben összegyűjtött 1 millió aláírást a génmódosított növények köztermesztésének EU-s tilalmáról. Brüsszel viszont közölte, hogy csak a 2012. április 1-je után regisztrált kezdeményezések esetében vehetők figyelembe az összegyűjtött aláírások. A szervezet álláspontja szerint az sem kielégítő, hogy az ECI szabályozása szerint az egyes tagállamokban (pl. Franciaország, Olaszország) a személyi igazolvány vagy az útlevél számát is kéri az aláíráshoz, miközben a támogató nyilatkozathoz szükséges személyi adatokat eltérően határozzák meg az egyes tagállamokban. Eszerint a személyi azonosító dokumentumok számának kérése csökkentheti az állampolgári kezdeményezésben való részvételt. A kezdeményezés akkor járhat konkrét eredménnyel, ha az EP és a Tanács a Bizottság által benyújtott javaslat alapján végül jogszabályt fogad el az adott kérdésben.

Az EU Energia útiterv 2050 dokumentuma

Az Energia útiterv 2050 (Energy Roadmap 2050), amely az Európai Bizottság karbonszegény gazdaságra történő átállásról szóló dokumentuma az Európai Unió és tagországainak azon célkitűzéseit tartalmazza, amelyek szerint 2050-re az 1990-es szintekhez képest 80–95 százalékkal csökkentik az üvegházhatású gázok kibocsátását.¹¹ A dokumentum megvizsgálta a kitűzött célok teljesítéséhez szükséges feltételeket, és felvázolta a megvalósulás lehetőségeit is. A dokumentum készítői szerint azonban ilyen hosszú időtávra nem állapíthatók meg a gazdasági, technológiai környezetváltozás várható hatásai, vagyis a

¹⁰ <http://www.vg.hu/kozelet/politika/a-vizmuvek-ugyeben-gyujthetik-eloszor-az-egymillio-alairast-372462>

¹¹ http://www.portfolio.hu/vallalatok/zold_energia/igy_tisztulhat_meg_az_europai_gazdasag_2050-re.163968.html

terv azon lehetőségeket vázolja, amelyekkel a közösen deklarált kibocsátás csökkentési célok teljesülhetnek. A karbonszegény gazdaság kialakításának lényege, hogy a tagállamok kibocsátás-csökkentést érjenek el, de a klímavédelmi intézkedéseken túl erősebbé váljon a fosszilis energiahordozókban (főként földgázban és olajban) szegény EU biztonságos ellátása, illetve csökkenjen az energiahordozók áringadozásából fakadó kitettség is. Az Energia útiterv 2050 a bizonytalansági tényezők miatt több scenárióval számol, hogy a kibocsátás csökkentése megvalósuljon. A referencia scenárió a korábbi évek trendjeivel számol, a GDP hosszú távú 1,7 százalékos éves bővülését feltételezve. A forgatókönyvet a 2010-ig elfogadott politikák, valamint a 2020-ra vonatkozó megújuló és kibocsátás-csökkentési tervek alkotják. A jelenlegi politikai kezdeményezések tervezete már frissítéseket is tartalmaz a referencia forgatókönyvhöz képest, vagyis a fukusimai balesettel, az Energia 2020 stratégiával, valamint olyan javaslatokkal számol, mint az energiahatékonysági terv, illetve az energetikai adózást érintő előírások várható hatásai.

A magas energiahatékonyság forgatókönyve jelentős politikai kötelezettségvállalást feltételez az energiamegtakarítás elősegítésére. Ez egyrészt szigorúbb energiahatékonysági elvárásokat követel a háztartási eszközökre, épületekre, másrészt a meglévő épületállomány nagy hányadának korszerűsítése esetében, végül pedig a szolgáltatók energiahatékonysági mutatóinak jogszabályok által történő kikényszerítésével. A scenárió a 2005–2006-os csúcsfogyasztáshoz viszonyítva 2050-re 41 százalékkal energiacsökkenéssel kalkulál. A technológiailag diverzifikált ellátás scenáriója szerint nincs kedvezményezett technológia, hanem az energiaforrások piaci körülmények között versenye várható, extra támogatási megoldások nélkül. Főként a szén-dioxid-kibocsátás beárázásán alapul a karbonmentes energiatermelés elősegítése. A forgatókönyv az atomenergia és a CCS-technológia alkalmazásával kalkulál. Erős támogatáspolitikát feltételez a magas megújuló-résarány forgatókönyve a megújuló energiaforrásokkal, ennek következtében 2050-re részarányuk a teljes bruttó energiafelhasználáson belül 75 százalékra emelkedhet, míg az áramtermelésen belül 97 százalékra.

A CCS-technológia csúszásával számoló forgatókönyv hasonló a diverzifikált ellátás scenáriójához, viszont a CCS alkalmazásának időbeli csúszását feltételezi, amely egyúttal magasabb nukleáris részarányt is eredményez. Viszont az alacsony atomenergia forgatókönyv hasonlóan a diverzifikált ellátás scenárióhoz, azt feltételezi, hogy a 2012-ben épülő reaktorokon túl nem épülnek be további nukleáris kapacitások az európai villamosenergia-rendszerbe. A forgatókönyv a CCS-technológia révén az áramtermelésen belül magas, 32 százalékos hasznosítási arányt feltételez. Bár a közösség által 2020-ra vállalt húsz százalékos kibocsátás csökkentés vállalása ambiciózus, a kitűzött célok teljesítéséhez mérsékelten járulhat hozzá, hiszen a „2020-as politikák” eredményeként és folytatásaként az évszázad közepére mindössze 40 százalékos csökkenést, tehát az elvárt felét lehet megvalósítani. Mindez azért szükséges, hogy az Európai Unió még aktívabban foglalkozzon a kérdéssel, mivel az EU az energiaipar tekintetében jelentős beruházási ciklushoz ért és a

választott technológiák és eljárások jelentősen befolyásolják a 2050-es célok teljesülését. Fontos, hogy a 30–40 éves működésre tervezett energetikai beruházások esetében a megfelelő technológiákat válasszák ki a beruházások során, és ezáltal elkerülhetővé váljon a beruházások beragadása. Az európai energiaellátó rendszer szén-dioxid-kibocsátásának jelentős mérséklése kivitelezhető, és nem is nagyobb a költségvonzata, mint amit a politikai elképzelések előrevetítenek. A felmérés alapján a teljes energetikai költség (beleértve az üzemanyagokat, áramot, tőkeköltséget, berendezéseket, energiahatékonyságot javító eszközöket stb.) 2005-ben a teljes európai GDP 10,5 százalékát tette ki, azonban a 2012-es politikai elképzelések megvalósulása estén 14,6 százalékra nő 2050-re. A dekarbonizációs célok megvalósítása mindezt kismértékben haladná meg, azonban további hozadékként mintegy 35–45 százalékosra csökkentené a közösség kitétséget a fosszilis energiahordozók árváltozásától, szemben a jelenlegi politikáktól várható 58 százalékos függőségi szinttől.

A CNG és a biogáz európai uniós adószabályozása

Az Európai Bizottság olyan javaslatot fogalmazott meg 2011 áprilisában, melyben az alternatív üzemanyagok megadóztatását tervezte, és az ehhez kapcsolódó adókedvezményt is fokozatosan kivezette volna azok. Az Európai Parlament Gazdasági és Monetáris Bizottsága olyan módosításokat javasolt, melyek értelmében 2023-ig adókedvezményben részesülhetnek a környezetbarát energiahordozók, majd pedig minimális adóteherrel sújtotta volna ezeket. Az Európai Bio- és Földgáz Autó Szövetség, melynek a Magyar Gázüzemű Közlekedés Klaszter Egyesület (MGKKE) is tagja, örömmel értesült arról, hogy a gáznemű hajtóanyagok pozitív jövedékiadó-megkülönböztetését 2030-ig meghosszabbították.¹²

Az alternatív üzemanyagok adószabályozásának módosítására elkészített javaslat az Európai Parlamenthez és az Európa Tanácshoz is benyújtották, ahol hosszú viták során újabb és újabb módosításokat szavaztak meg a képviselők. A tervezetet végül 2012. február végén a számos kiegészítéssel és változtatással fogadta el a Gazdasági és Monetáris Bizottság. A testület a földgáz és a biometán üzemanyagként való felhasználását támogatta úgy, hogy lehetővé tette az alternatív energiahordozók adókedvezményének fenntartását. Ennek a kedvezménynek a megszüntetését először 2018-as határidővel tervezték, majd realitásabbnak tűnt az öt évvel későbbi dátum, mely szerint 12 évig lépcsőzetesen növekvő, 2018-tól pedig 50 százalékos mértékű adót kell a tagállamoknak kivetniük.

A Bizottság áprilisi állásfoglalása alapján, a véglegesnek tekinthető üzemanyagokra kivetendő minimális energia-jövedékiadó 9,6 €/GJ mértékét 50 százalékos kedvezményrel a gázüzemanyagok esetében alkalmazhatja valamennyi tagállam 2030 januárjáig. A döntés tiszta, átlátható adózással előnyben részesítené az alternatív hajtások kiépítését és

¹² <http://www.parlament.hu/documents/static/biz39/bizjvk39/GB/A395/1203201.pdf>

elterjedését. A végső döntést azonban még az is befolyásolhatja, hogy az Európai Parlamentnek csupán véleményezési joga van a tervezettel kapcsolatban, mivel a döntést a jövőben is a tagállamok hozzák meg az Európai Tanácsban. A kiegészítés alapján a tagállamok saját hatáskörben határozhatnak meg, hogy milyen mértékben részesítenék előnyben az alternatív meghajtást. A tervezet elsősorban az arányosság elve alapján szabná újra az alternatív üzemanyagok adószabályozását, ennek elfogadásában viszont meghatározó szerep hárul a dán EU-elnökségre. A testület által indítványozott módosításokból egyértelműen kiderül, hogy a jövő szempontjából a biometán és a földgáz jelenthetnek reális alternatívát a kőolajszármazékokból készülő, környezetszennyező energiahordozókkal szemben.